

Graudkopības nozares apskats par 2022. gadu

Graudkopības nozarē 2022. gads bija ļoti interesants – pilns izaicinājumu, neskaidrību un reģionālo īpatnību. Sakarā ar ģeopolitiskajiem notikumiem 2022. gada sezona – rudens – iesākās ar neziņu. Strauji sāka pieaugt izejvielu izmaksas, īpaši minerālmēslu cenas. Daļa lauksaimnieku mēslojumu pērk rudenī, ziemā, bet liela daļa, tuvojoties pavasarim. Lēmums par minerālmēslu iegādes laiku ietekmēja mēslojuma izmaksas katrā saimniecībā, jo mēslojuma cenas bija augošas rudenī, ziemā un pavasarī. Bet visam bija arī kāda gaiša mākoņa maliņa, kad līdz ar izmaksām auga arī graudaugu iepirkuma cenas. Tāpēc neatkarīgi no resursu sadārdzinājuma kopumā graudkopības nozarē gads bija ar labiem finansiāliem rezultātiem.

Kāda bija sezona? Pavasarī, kamēr vienā Latvijas malā jau steidza veikt lauku diskošanu, otrā zemi vietām vēl klāja balta sniega sega, bet – kā vienā, tā otrā gadījumā ziemāji pavasari sagaidīja labā stāvoklī un bažu par labu ražu nebija. Kopumā ziemāju lauki bija labāki kā aizvadītā gada pavasarī, jo nebija sniega pelējuma, kas 2021. gadā pabojāja daudzus sējumus. Kurzemē bieži problēmas rada arī ilgstošs sausums, kas noteikti bija jāņem vērā, plānojot pavasara darbus, Ventspils pusē aprīlī zeme bija tik sausa, ka atsevišķi saimnieki jau sēja auzas un vīķi, cerot, ka augi paspēs uzņemt nepieciešamo mitrumu un barības vielas, lai spētu augt. Solīja arī vēsu laiku, tāpēc ar laukaugu mēslošanu nevajadzēja steigties. Praktiski nu jau ierasti pavasaros visā Latvija teritorijā, īpaši mežu tuvumā, kā arī tuvāk ūdenstilpēm un upēm problēmas radījuši arī meža zvēri – stirnas izraustījušas, apkodušas rapsi, ziemājus un iesētos vasarājus postīja migrējošie putni.

Siltais un ar mitrumu pietiekamais jūnijs veicināja labu ziemāju attīstību. Graudaugi labi izmantoja augsnē esošās barības vielas un slāpekli, ko aukstajā pavasarī pilnvērtīgi izmantot nespēja. Tūlīt pēc Jāņiem teju diennakti ilgais lietuss un spēcīgais vējš, kas piemeklēja visu Latviju, daudzviet veldrē sagāza labības laukus. Visvairāk cieta sējumi Kurzemē un Zemgalē. Daļa

saimnieku samazināja papildmēslojuma normas, tādēļ veldre bija nākusi kā zināms pārsteigums. Tiesa gan, šajā laikā, kad notiek graudu nobriešana, augi vēl bija gana zaļi, stublāji mīksti un lokani, tādēļ lietavām un vējiem bija vieglāk tos pieliekt. Saimniekus nepārsteidza tas, ka populārā ziemas kviešu šķirne ‘Skagen’, kas nereti krīt veldrē, atkal ir cietusi visvairāk. Cieta arī citas šķirnes – labi saaugušie vasaras miežu un vasaras kviešu zelmeņi. Jāmin, ka veldres laukos ražas zudumi tiek lēsti vismaz 15% apmērā, pie nosacījuma, ka iestājas sauss un saulains laiks. Lai vai kā, tomēr daba nāca pretī lauksaimniekiem. Saulainajā un siltajā augustā veiksmīgi izdevās nokult lietus noguldītos veldres laukus un iztikt bez papildu izdevumiem graudu kaltēšanai. Liela vilšanās piedzīvota ar ziemas rapsi. Kaitēkļu invāzijas, ziemošanas problēmu un slimību dēļ raža nebija tāda, kā cerēts vasaras sākumā – tās apjomi būtiski samazinājās. Galvenais iemesls – stublāju un sēklu smecernieku, kā arī pāksteņu pangodiņu bojājumi. Labāka šosezon varēja būt ziemāju graudaugu kvalitāte – saimnieki atzīst, ka vairumam graudu kāda no kvalitātes prasībām tomēr nebija sasniegta, visbiežāk tilpummasa. Mitruma vasarājiem pietika, karstuma ietekme bija neliela – vasarāju ražas bija labas. Pateicoties vēsajam pavasarim, augi spēja labi attīstīties. Lai gan dažādi kaitēkļi uz laukiem bija vērojami, vasarājos novēroja salīdzinoši maz slimību.

OSKARS BALODIS,
LLKC Augkopības nodaļas vadītājs